The Doctor

In de Tate Gallery in Londen hangt het schilderij dat in de medische literatuur het meest gereproduceerd is. 'The Doctor' van Sir Luke Fildes komt in ieder boek over kunst en geneeskunde voor (afbeelding 1). Het is ook geen toeval dat 'The Doctor' de omslag siert van twee klassiekers uit de Engelse literatuur over onderwijs in de geneeskunde: 'Science and the Quiet Art' van David Weatherall en 'Medical Education' van Kenneth Calman. Wanneer het ideaalbeeld van de bezorgde, waakzame dokter, die bij nacht en ontij blijft, in de picture komt dan zegt 'The Doctor' veel meer dan woorden. Het schilderij is zo populair geworden dat er in 1947 ter ere van de Amerikaanse dokters een 'doctors' commemorative' postzegel met deze afbeelding werd uitgebracht.

Het schilderij uit 1891 laat een dokter zien, gebogen over een ziek kind, duidelijk bezorgd over de afloop. De dokter van Fildes kijkt bij het licht van een olielamp naar een jongetje of een klein meisje met difterie. Hij heeft geen antibiotica, de ouders op de achtergrond hebben geen geld voor een opname, het loopt niet goed af. De dokter is machteloos en doet het enige wat hij kan doen in die situatie in die tijd: waken, meelevens en troosten.

Samuel Luke Fildes was in de Victoriaanse tijd een geliefd schilder. Hij was begonnen als illustrator in het sociaal kritische magazine 'The Graphic'. Zijn gravure 'Houseless and Hungry' in 'The Graphic' was aanleiding voor Dickens om Fildes als illustrator voor een van zijn boeken te vragen. Het sociaal realisme is ook in de latere schilderijen van Fildes het

Afbeelding 1. 'The doctor' – Sir Luke Fildes.

centrale thema gebleven. 'The Doctor' hoort in die reeks en is één van de 57 schilderijen die door de rijke koopman Henry Tate bij de stichting van de naar hem genoemde 'National Gallery of British Art' in 1981 werden ingebracht.

Het schilderij had voor Luke Fildes een bittere voorgeschiedenis. Enkele jaren voor de totstandkoming van dit schilderij was zijn jongste zoontje overleden. Misschien heeft hij daarom het thema van de bezorgde dokter bij een ziek kind zo goed kunnen treffen.

Wanneer ik bij het onderwijs of bij de uitreiking van het artsexamen probeer uit te leggen dat compassie, medeleven en troost in de kern van de attitude van een goede dokter thuishoren, dan gebruik ik altijd het beeld van 'The Doctor'.

H. Hillen

De auteur:

Prof. dr. H.F.P. Hillen is emeritus decaan, Faculty of Health Medicine and Life Sciences, Universiteit Maastricht.